

Posudek školitele

Doktorand: **PhDr. et Mgr. et Mgr. et Mgr. Jana Bílková**
Obor studia: **Filologie – Románské literatury (specializace: španělská literatura)**
Zahájení studia: **2005**
Forma studia: **prezenční (2005-2008)**
kombinované (2008-2009)
Školitel: **Doc. PhDr. Hedvika Vydrová**
Školící pracoviště: **ÚRS FF UK**
Disertace: ***Agrese a smrt v Lorkových dramatech***
Rozsah: **187 str.**
Datum odevzdání: **30. 6. 2009**

Osobnost PhDr. Jany Bílkové (nar. 3. 10. 1977 v Kyjově) se vyznačuje mnohostí vloh a schopností, značným rozpětím zájmů a aktivit a velkou pracovitostí a cílevědomostí.

V letech 1998-2005 absolvovala na FF UK v Praze jednooborové magisterské studium na třech oborech. Vzáří 2003 uzavřela státní závěrečnou zkoušku a obhajobou diplomové práce *Zbytky německého lexika v dialektech Moravského Slovácka* studium germanistiky. O rok později studium psychologie. Za diplomovou práci *Pohádka a její využití v herních aktivitách* získala Cenu Prof. PhDr. Zdeňka Matějčka a byla jí uznána jako práce rigorózní. Rigorózní zkoušky z oboru psychologie vykonala v r. 2005. V tomto roce také ukončila studium španělštiny. Obhájená diplomová práce *Imaginární světy a symboly v Lorkových dramatech* se stala inspirací pro její budoucí disertaci.

V červnu 2005 byla přijata do prezenčního doktorského studia na oboru Filologie – Románské literatury (španělská literatura), které zahájila v říjnu 2005. Souběžně s tímto studiem ještě dokončila v r. 2007 dvouoborové magisterské studium španělštiny a italštiny (diplomová práce *Patologie postav v italském románu 20. století*).

Program doktorského studia splnila bez zakolísání během dvou let, kdy vykonala s výborným výsledkem všechny předepsané atestace a v květnu 2007 úspěšně složila Státní doktorskou zkoušku. Účastnila se doktorského semináře, kde v květnu 2008 přednesla referát o připravované disertační práci *Smrt a agrese v Lorkových dramatech*. V říjnu 2008 přešla do formy kombinovaného studia. Na jaře 2009 připravila z jedné z kapitol dokončované disertace stať, v níž se soustředila zejména na otázky sexuality a ženského a mužského elementu v Lorkových dramatech (bude zveřejněna v internetovém časopisu FF UK *Člověk* v září t. r.).

Jana Bílková souběžně se studiem přednášela v rámci vzdělávacího cyklu pro výchovné poradce, pořádaného katedrou psychologie FF UK v Praze (2005). Po tom, co se s manželem a dítětem přestěhovala na Moravu (Salajka, p. Polešovice) konala přednášky z oboru

psychologie v Klubu kultury v Uherském Hradišti a působila jako lektorka psychologie v Poradenském centru Masarykovy univerzity v Brně. Pracovala jako tlumočnice z němčiny, italštiny a španělštiny pro různé profesní skupiny (folkloristika, historie umění, obchod, energetika, sport) v ČR i v zahraničí, a jako překladatelka odborné a populárně naučné literatury (od r. 2005 jí vyšlo pětadvacet knižních titulů, dalších deset je připraveno k vydání). Je matkou sedmiletého syna, po určitou dobu byla jedinou živitelkou rodiny. Aby mohla plnit své povinnosti v doktorském studiu, musela překonávat značnou vzdálenost od školícího pracoviště i od dalších odborných institucí (knihoven ap.).

Uvádím tyto skutečnosti nejen proto, že se domnívám, že se vymykají obvyklým okolnostem doktorského studia a že průprava Jany Bílkové nepatří k běžnému vybavení doktorandů. Ale především proto, že právě tato bohatě diferencovaná životní a zejména profesionální zkušenost se zřetelně projevuje v její disertaci.

Jak bylo řečeno, Lorkovo dramatické dílo bylo námětem diplomové práce na oboru španělština. Jana Bílková se v ní věnovala problematice imaginárních světů vytvářených postavami některých Lorkových her a rozboru klíčových symbolů Lorkovy poetiky. Nutně se zde musela dotknout témat smrti, lásky, sexuality a agrese, která ji zaujala do té míry, že na nich postavila projekt své budoucí doktorské disertace.

V nyní předkládané práci se zřetelně prostupují dva přístupy. První vyvěrá z osobního emocionálního zaujetí Lorkovým dílem, druhý je založen na objektivizující racionalitě. Již v úvodu je Lorca představen jako autor jedinečného díla, a hned vzápětí je tato jedinečnost doložena výčtem faktorů, které se ve vzájemné souhře na ní podílely. Jejich povaha je nadosobní i osobní. Na jedné straně vstřebané podněty kulturní tradice (baroko, romantismus, symbolismus, psychoanalýza, slovesný folklór) i prožitek soudobé avantgardy (zvláště surrealismu) a nových proudů myšlenkových (iracionalismus, vitalismus, existencialismus), na druhé straně neobyčejná síla Lorkovy obraznosti, scelující jeho dílo básnické a dramatické. Ta je podle Bílkové hlavním zdrojem stálé působnosti Lorkových děl. Na zkoumání povahy této obraznosti a významové interpretaci jejích výrazových prostředků (zvláště symbolu) v sedmi vybraných dramatických dílech, která Lorca napsal v letech 1925-1936, zakládá doktorandka sjednocující perspektivu své disertace. Vymezuje také své pojetí Lorkovy dramatické tvorby jako textu, nikoli divadelního útvaru (tedy přístup literární, ne teatrologický), a zdůrazňuje, že její práce je založena více na analýze primárních textů než na konfrontaci s již existující kritickou literaturou. To však neznamená, že ji pomíjí.

V následující kapitole doktorandka poučeně a výstižně shrnuje dosavadní bádání na poli Lorkova dramatu. Včleňuje v něm pět hlavních myšlenkových a metodologických proudů a dokládá je souhrnným výkladem reprezentativních prací. Domnívám se, že tento postup umožnil autorce dvě věci: zúročit svou důkladnou obeznamenost s korpusem kritických studií a „neutopit se“ přitom v jejich četnosti a různorodosti; vymezit si svou vlastní metodu rozkrývání významů zvolených dramatických textů. Jejím podstatným rysem je striktní odmítnutí biografické perspektivy, která zvláště u Lorky je lákavá, a dále ideologizujícího výkladu, který dlouhá léta byl dominantní nejen v česko-slovenské lorkologii.

Ve čtyřech stěžejních kapitolách práce, pojednávajících o agresi, smrti, mužském a ženském elementu a sexualitě v Lorkových dramatech se vedle již zmíněného autorčina osobního prožitku textů plně uplatní její schopnost exaktní analýzy, racionálního úsudku a přesné argumentace. Je zde zřetelné předchozí školení Jany Bílkové (psychologie, folkloristika, práce se symboly) i zkušenost s psaním odborného textu (terminologie, klíčová slova, odkazy, souhrny, bibliografie). Za zvlášť přínosné pokládám provázání jednotlivých zkoumaných aspektů. Např. téma agrese, které je pojednáno jako první, rozhodujícím způsobem určuje i perspektivu výkladu dalších významotvorných rovin. Osu všech úvah pak představuje problematika symbolu. Nechci zde podrobně dokládat bohatství autorčiny invence při jejich interpretaci, zdůraznila bych však její soustavný poukaz na polysemii Lorkových symbolů a jistou neukotvenost jejich významů. Jsou to nepochybně rysy příznačné pro moderní symbol obecně a v práci Jany Bílkové otevírají nové možnosti výkladu Lorkových dramát. Pokud by se rozhodla v budoucnu na svou disertační práci navázat, mohla by z této perspektivy nahlédnout i ty Lorkovy dramatické texty, které nyní do korpusu nezahrnula.

Závěrem bych chtěla doporučit, aby Jana Bílková svou práci v nějaké podobě publikovala. Jsem si jista, že představuje významné obohacení stávající lorkologie a že by zejména v českém kulturním světě zásadním způsobem modifikovala pohled na Lorkovo dramatické dílo

Praha 5. 7. 2009

Doc. PhDr. Hedvika Vydrová